

ترکی خراسان و قواعد آن

اسماعیل سالاریان



نشر اختر

۱۳۹۸

سر شناسه	: سالاریان، اسماعیل، ۱۳۳۴-
عنوان و نام پدیدآور	: ترکی خراسان و قواعد آن / اسماعیل سالاریان.
مشخصات نشر	: تبریز: اختر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۶-۲۰۲-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: زبان ترکی خراسانی
موضوع	: Khorasani Turkic language
موضوع	: زبان ترکی خراسانی -- دستور
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ت ۴ س ۱۲۷/PL
رده بندی دیویی	: ۴۹۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۲۸۷۷۴



نشر اختر

ترکی خراسان و قواعد آن

تألیف: اسماعیل سالاریان

طرح جلد و صفحه آرایی: مهدی میمندی

ناشر: نشر اختر • چاپ و صحافی امین

چاپ اول ۱۳۹۸ • ۲۸۸ صفحه • قطع: وزیری • شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۶-۲۰۲-۸

تبریز- اول خیابان طالقانی، روبروی مصلی، نشر اختر

تلفن: ۰۹۱۴۱۱۶۶۸۹۷ و ۰۴۱-۳۵۵۵۵۳۹۳

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مؤلف است.

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
۱۵	 بخش اول. تاریخ مختصر ادبیات ترکی
۲۳	 بخش دوم. پیشینه حضور ترکان در خطه خراسان
۳۵	 بخش سوم. تقسیم‌بندی زبان‌های ترکی
۳۷	 تقسیم‌بندی سامانی زبان‌ها
۳۷	 زبان‌های قالبی
۳۷	 زبان‌های تحلیلی
۳۸	 زبان‌های هجایی
۳۸	 زبان‌های التصاقی
۴۱	 بخش چهارم. نگارش زبان ترکی
۴۱	 الفبا و نگارش زبان ترکی
۴۲	 اصوات
۴۳	 جریان تکامل الفبای ترکی
۴۵	 الفبای عربی ترکی
۴۵	 اسامی الفبا
۴۵	 تفاوت صوت و حرف
۴۶	 الفبای لاتین ترکی

صامت‌ها و نگارش آنها.....	۴۸
صائت‌ها و نگارش آن‌ها.....	۵۵
نگارش صائت‌ها.....	۵۶
علامت‌های بالای حروف صدادار.....	۶۱
هجاء.....	۶۲
مورف.....	۶۳
تسدید و نگارش آن.....	۶۳
نگارش کلمات دشوار.....	۶۴
نگارش کلمات ترکی در فارسی.....	۶۴
نگارش کلمات دخیل لاتین.....	۶۴
نگارش کلمات عربی در ترکی.....	۶۵
نگارش کلمات فارسی در ترکی.....	۶۶
بخش پنجم. قوانین آوایی در زبان ترکی.....	۶۷
گروه‌بندی صائت ترکی.....	۶۸
صائت‌های ضخیم و ظریف.....	۶۸
صائت‌های غنچه‌ای و غیر غنچه‌ای.....	۶۸
قوانین آهنگ.....	۶۹
قانون هماهنگی صائت ضخیم و ظریف.....	۶۹
قانون هماهنگی صائت‌های غنچه‌ای.....	۷۰
توالی پیوندها.....	۷۰
قانون توالی صائت‌ها.....	۷۱
قانون هماهنگی اصوات بلند و کوتاه.....	۷۱

۷۲	اصل کوتاهی صائت‌های ترکی
۷۲	نبودن علامت جنس
۷۲	تنوع و نظم افعال
۷۳	ریتم (وزن)
۷۳	قانون هماهنگی صامت‌ها
۷۴	هماهنگی صائت‌ها و صامت‌ها
۷۷	تأثرات در صامت‌ها
۷۷	التقاء ساکنین
۷۸	اصوات ردیانه دخیل
۷۹	بخش ششم. ترانه‌ها، تغییر و ناهمگونی در کلمات ترکی
۸۰	تغییر صامت‌ها در کلمات
۸۰	تغییر و تبدیل صوتی در زبان
۸۵	افزودن صدا
۸۷	سقوط صدا
۸۹	تغییرات پیشین صدا
۹۰	تغییرات پسین صدا
۹۱	تبدیل صدا
۹۲	تغییر مکان صدا
۹۳	تغییر صائت
۹۵	بخش هفتم. ترکی خراسانی و لهجه‌های آن
۹۵	لهجه‌های ترکی خراسان
۹۷	پیشینه تحقیق

۱۹۶.....	زمان در فعل.....
۲۲۲.....	۵. اسم.....
۲۲۲.....	انواع اسم.....
۲۳۲.....	۶. صفت.....
۲۳۲.....	انواع صفت در زبان ترکی.....
۲۳۹.....	درجات صفات.....
۲۴۴.....	انواع صفت نسبی.....
۲۴۴.....	مستند و مستند الیه.....
۲۴۴.....	مضاف و مضاف الیه.....
۲۴۶.....	۷. قید.....
۲۴۶.....	انواع قید از نظر معنا.....
۲۴۷.....	انواع قید از نظر ساختار.....
۲۵۰.....	۸. ضمیر.....
۲۵۰.....	انواع ضمیر در زبان ترکی.....
۲۵۷.....	۹. ادات.....
۲۵۷.....	تقسیم‌بندی ادات.....
۲۶۰.....	۱۰. جمله و ساختار آن در ترکی.....
۲۶۰.....	فرق جمله در فارسی و ترکی.....
۲۶۱.....	تقسیم‌بندی جمله در زبان ترکی.....
۲۶۲.....	ساختار جمله.....
۲۶۳.....	اجزای جمله.....
۲۶۴.....	ساختار جمله کامل ترکی.....
۲۶۷.....	هماهنگی فعل و فاعل.....
۲۶۸.....	جمله ناقص.....

۲۷۳	۱۱. اعداد و شمارش در زبان ترکی
۲۷۳	ساختار اعداد صحیح
۲۷۷	اعداد ترتیبی
۲۷۷	اعداد شرحی
۲۷۸	اعداد کسری
۲۷۸	عدد اعشاری
۲۷۸	اعداد کسری
۲۷۹	اعداد پیرمغین
۲۷۹	اعداد تشبیه
۲۸۰	عدد در هشت فن
۲۸۰	عدد قیدی
۲۸۰	عدد توزیعی
۲۸۰	چهار عمل اصلی در ریاض
۲۸۳	ضمیمه. معادل‌های ترکی و اصطلاحات

مقدمه

این کتاب دستور زبان ترکی در ایران با تاکید بر گویش ترکی در خراسان بزرگ، از جمله کتاب‌هایی است که در راستای یادگیری، بروز و آشنا کردن ترکان و علاقمندان به زبان ترکی، دستور آن است.

بخش‌های ابتدایی کتاب به معرفی موجز تاریخچه زبان ترکی، پیشینه ترکان در خطه خراسان همراه با تقسیم‌بندی ساختاری زبانهای ترکی، قواعد نگارش و قوانین آوایی و فرآیندهای تغییر و نام‌گذاری کلمات ترکی مورد بررسی قرار گرفته است. در موضوع واج‌شناسی و نگارش زبان ترکی، که مطالعه نظام صوتی زبان ترکی است و در آن صداها و ترکیب آنها برای تشکیل ساخت‌های صوتی بزرگتر از قبیل هجا، واژه و جمله، مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش‌های میانی کتاب، ترکی خراسانی و لهجه‌های آن، و اینکه از دیدگاه علم زبان‌شناسی، ترکی بالاخص ترکی گویش خراسانی بزرگ کدام گروه از زبانهاست و این گروه از زبان‌ها چه ویژگی‌های کلی دارند، با تاکید بر روی ماهیت خود زبان ترکی در ایران با تمرکز پدیده زبان ترکی خراسان را به عنوان بخشی از هستی ترکان در خراسان، آن گونه که هست با روش‌های علمی زبان‌شناسی، طرح، توصیف، تحلیل و بررسی قرار گرفته است.

بخش‌های انتهایی دستور و گرامر زبان ترکی را بنا به جهت گستردگی و پیچیدگی موضوع مورد مطالعه آن، آنرا، به بخش‌ها جداگانه‌ای به همراه معناشناسی عناصر زبانی در ساخت‌های دستوری جمله‌های زبان ترکی و رده‌بندی آنها بر

حسب مقولات دستوری زبان ترکی که شامل (فعل، اسم، قید، صفت، ضمیر، ادات و رقم و...) تنظیم شده است مورد مطالعه قرار می‌دهد...

در بخش نحو و ساخت شناسی جمله‌های زبان ترکی، به ساخت جملات و الگوها و قواعد توالی و ترکیب واژه‌ها در ساختار جمله‌ها چنان پرداخته شده است تا برای همگان قابل فهم و مفید باشد.

در هر یک از بخش‌های کتاب، عناوین و نکات مهم دستوری را، که برای یادگیری و شناخت و کار برد علمی زبان ترکی لازم است، به صورت خلاصه همراه با ذکر مثال‌های مناسب همراه با ترجمه و نکاتی که فراگیری آنها برای یک زبان آموز ضروری می‌نماید ارائه شده است، تا خواننده نکات دستوری و زبانی قید شده در بخش‌ها را بهتر و عمیق‌تر بیاموزد.

اسماعیل سالاریان

۱۳۹۸